

Ändringar i sjukförsäkringen

Sammanfattning

I betänkandet föreslår utskottet att riksdagen antar utskottets förslag till ändring i vissa paragrafer i lagen (1962:381) om allmän försäkring som gäller införandet den 1 juli 2008 av en reformerad sjukskrivningsprocess för ökad återgång i arbete. Utskottets förslag innebär att den prövning mot hela arbetsmarknaden som enligt nuvarande regler ska ske efter 180 dagar i sjukperioden ska kunna skjutas upp inte bara om det finns särskilda skäl utan även om det i annat fall kan anses som oskäligt. När den försäkrade haft sin arbetsförmåga nedsatt under 365 dagar föreslås att prövningen sker mot hela arbetsmarknaden om det inte kan anses oskäligt. Vidare föreslår utskottet att den som är arbetsoförmögen till följd av en allvarlig sjukdom ska kunna få sjukpenning med 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten även om sådan sjukpenning redan lämnats för 364 dagar.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 15 januari 2010 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 januari 2010.

I betänkandet finns en gemensam reservation av s-, v- och mp-ledamöterna.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Utskottets överväganden	5
Bakgrund och gällande regler	5
Bedömning av arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden och fortsatt sjukpenning i vissa fall	6
Reservation	10
Ändringar i sjukförsäkringen (s, v, mp)	10
<i>Bilaga</i>	
Utskottets lagförslag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Ändringar i sjukförsäkringen

Riksdagen antar utskottets förslag i bilagan till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring.

Reservation (s, v, mp)

Utskottet föreslår att ärendet avgörs efter endast en bordläggning.

Stockholm den 10 december 2009

På socialförsäkringsutskottets vägnar

Gunnar Axén

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Gunnar Axén (m), Veronica Palm (s), Helena Rivière (m), Ronny Olander (s), Lars-Arne Staxäng (m), Solveig Zander (c), Siw Wittgren-Ahl (s), Ulf Nilsson (fp), Kurt Kvarnström (s), Mats G Nilsson (m), Göte Wahlström (s), Lars Gustafsson (kd), Mikael Cederbratt (m), Matilda Ernkrans (s), Fredrick Federley (c), Gunvor G Ericson (mp) och LiseLotte Olsson (v).

Redogörelse för ärendet

I detta ärende läggs fram ett förslag av utskottet om ändringar i lagen (1962:381) om allmän försäkring. Utskottets lagförslag finns i bilagan.

Som ett led i beredningen av ärendet har företrädare för Försäkringskassan, Socialstyrelsen och Diskrimineringsombudsmannen vid utskottets sammanträde den 9 december 2009 lämnat synpunkter på ett förslag till utskottsinitiativ.

Utskottets överväganden

Bakgrund och gällande regler

En ny sjukförsäkringsreform trädde i kraft den 1 juli 2008 (prop. 2007/08:136, bet. 2007/08:SfU12, rskr. 2007/08:225). En rehabiliteringskedja infördes med fasta tidpunkter för prövning av arbetsförmågan. Under de första 90 dagarna i en sjukperiod ska Försäkringskassan bedöma om den försäkrade har förmåga att klara sitt vanliga arbete eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren kan erbjuda. Från och med dag 91 i sjukperioden ska Försäkringskassan även beakta om den försäkrade kan utföra något annat arbete hos arbetsgivaren. Från och med den 181 dagen i sjukperioden ska det dessutom, om det inte finns särskilda skäl mot det, bedömas om den försäkrade kan försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden.

Bakgrunden till införandet av fasta tidpunkter för arbetsförmågebedömningen var att den steg-för-stegmodell som tillämpades före den 1 juli 2008 inte hade åstadkommit den renodling av sjukförsäkringen som var avsikten när steg-för-stegmodellen infördes. I stället för att pröva arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden i enlighet med steg-för-stegmodellens intentioner hade allt fokus lagts på individens förmåga att återgå till det arbete individen var sjukskriven från. Detta resulterade i att även personer som hade förmåga att försörja sig genom ett annat arbete på arbetsmarknaden fick sjukpenning eller sjuk- eller aktivitetsersättning, eftersom denna förmåga inte hade beaktats och tagits till vara. Sjukfrånvaron i Sverige kom att kännetecknas av mycket långa sjukperioder och en i internationell jämförelse mycket hög sjukfrånvaro.

Genom införandet av rehabiliteringskedjan gavs individen möjlighet att bryta en lång sjukskrivning eller perioder med sjukersättning och med hjälp av Arbetsförmedlingen få stöd till ett nytt arbete.

Sjukförsäkringsreformen innebar även att den tid under vilken en person kan få sjukpenning med 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten begränsades till 364 dagar. Därefter kan, efter ansökan, förlängd sjukpenning beviljas med 75 % av den sjukpenninggrundande inkomsten för ytterligare 550 dagar. Om det finns synnerliga skäl, t.ex. om en försäkrad lider av en mycket allvarlig sjukdom, kan sjukpenning beviljas utan någon tidsbegränsning med 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten.

När det gäller rehabiliteringskedjan och bedömningen av en försäkrads arbetsförmåga ska det efter dag 180 i en sjukperiod beaktas om den försäkrade har förmåga att försörja sig själv genom förvärvsarbete på den reguljära arbetsmarknaden eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. Syftet med bestämmelsen är att ta till vara den försäkrades arbetsförmåga och att råda bot på den passiva sjukskrivningsprocess som tidigare fanns.

För att undvika att människor i onödan hänvisas till Arbetsförmedlingen kan prövningen av arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden skjutas upp om det finns särskilda skäl för detta, dock längst t.o.m. dag 364 i en sjukperiod.

För att särskilda skäl ska kunna tillämpas krävs stor sannolikhet för att den försäkrade kan återgå i arbete hos den egna arbetsgivaren i samma omfattning som tidigare inom 365 dagar i sjukperioden. Denna bedömning måste också vara välgrundad. Som exempel på när så kan vara fallet angavs i förarbetena att den försäkrade väntar på en operation eller nyligen genomgått en sådan som enligt vetenskap och beprövad erfarenhet med stor sannolikhet leder till att arbetsförmågan återställs. Likaså kan särskilda skäl bli aktuella om den försäkrade har påbörjat en arbetslivsinriktad rehabilitering eller påbörjat en partiell återgång till arbete. Särskilda skäl kan även tillämpas i de fall där det med utgångspunkt från de försäkringsmedicinska beslutsstöd som Socialstyrelsen har utarbetat kan förväntas att den försäkrade kan återgå i arbete hos arbetsgivaren inom en viss tid.

Bedömning av arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden och fortsatt sjukpenning i vissa fall

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller utskottets förslag att en försäkrads förmåga att efter dag 180 i en sjukperiod försörja sig genom annat förvärvsarbete än hos den försäkrades arbetsgivare inte ska beaktas om det finns särskilda skäl mot det eller om det i annat fall kan anses oskäligt. När den försäkrade haft sin arbetsförmåga nedsatt under 365 dagar ska prövningen ske mot hela arbetsmarknaden, om det inte kan anses oskäligt.

Vidare bifaller riksdagen utskottets förslag att för en försäkrad som är arbetsoförmögen till följd av en allvarlig sjukdom ska sjukpenning med 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten kunna lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Jämför reservation (s, v, mp).

Utskottets ställningstagande

Utskottets beredning

Vid utskottets sammanträde den 9 december 2009 lämnade företrädare för Försäkringskassan, Socialstyrelsen och Diskrimineringsombudsmannen synpunkter på ett förslag till utskottsinitiativ. Därvid framfördes bl.a. att det måste klargöras vad de föreslagna begreppen oskäligt och allvarlig sjukdom innebär för att det ska bli möjligt att tillämpa reglerna. Från Socialsty-

relsens sida framhölls att det är möjligt att precisera vad som bör ingå i begreppet allvarlig sjukdom. Också den mycket korta tiden till förslagets ikraftträdande påtalades.

Bedömning av arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden

Syftet med de särskilda skäl som i dag finns för att skjuta upp prövningen mot hela arbetsmarknaden efter 180 dagar i en sjukperiod är att en sådan prövning inte ska behöva ske i situationer då detta skulle få orimliga konsekvenser. Det har nu uppmärksammats att det finns fler situationer än de som angavs i proposition 2007/08:136 när det skulle vara oskäligt att dra in den försäkrades sjukpenning med hänsyn till att arbetsförmåga i större utsträckning finns i annat arbete än hos den ordinarie arbetsgivaren. Det finns därför ett antal situationer då prövningen mot hela arbetsmarknaden bör kunna skjutas upp från dag 181. Det kan givetvis inte uteslutas att ytterligare situationer av liknande karaktär finns. För att ge Försäkringskassan möjlighet att även i dessa fall kunna skjuta upp prövningen mot hela arbetsmarknaden bör det därför anges i 3 kap. 7 § lagen (1962:381) om allmän försäkring (AFL) att så kan ske när det skulle kunna anses oskäligt att göra en sådan prövning. Även när den försäkrade haft sin arbetsförmåga nedsatt under 365 dagar föreslås att prövningen mot hela arbetsmarknaden skjuts upp om det kan anses oskäligt att göra en sådan prövning.

En allvarlig sjukdom innebär i flertalet fall att arbetsförmågan är helt nedsatt. Även vid allvarliga sjukdomar är det emellertid inte ovanligt att den försäkrade har arbetsförmåga kvar och kan arbeta helt eller delvis. I vissa fall skulle den försäkrade åtminstone för en tid kunna arbeta i större omfattning om han eller hon hade haft ett annat arbete. Det är dock inte rimligt vare sig utifrån den försäkrades eller samhällets perspektiv att begära att en försäkrad ska lämna sin anställning eller begära tjänstledigt för att söka annat arbete i de fall då det bedöms att arbetsförmågan successivt kommer att försämras och den försäkrade skulle få svårigheter att på sikt klara även annat arbete.

Motsatsen kan givetvis också gälla. En försäkrad med en allvarlig sjukdom kan periodvis få ökad arbetsförmåga och skulle då kunna ha bättre möjligheter att klara annat arbete. Inte heller i en sådan situation är det rimligt att kräva av den försäkrade att han eller hon ska söka ett nytt arbete, såvida inte den ökade arbetsförmågan bedöms vara bestående.

Det bör också vara möjligt att begränsa prövningen till befintligt arbete om den försäkrade får medicinsk behandling i syfte att förebygga en allvarlig sjukdom och arbetsförmågan är nedsatt som en följd av denna behandling. Detta kan t.ex. vara fallet då en försäkrad har haft en allvarlig tumörsjukdom, men där ytterligare behandling krävs för att minska risken för ett återinsjuknande.

I samband med olyckor och vissa sjukdomar, t.ex. stroke, kan en försäkrad drabbas av funktionshinder med betydande konsekvenser för arbetsförmågan. Det kan t.ex. gälla omfattande brännskador, förlamningar, förlust

av en kroppsdel eller förmågan att se eller att tala eller liknande funktionshinder. Rehabilitering kan ta lång tid i anspråk. Prövningen mot hela arbetsmarknaden bör därför i dessa fall kunna skjutas upp så länge rehabilitering pågår i enlighet med en av Försäkringskassan godkänd plan i syfte att återställa den försäkrades arbetsförmåga. När nu nämnd rehabilitering inte kan förväntas förbättra den försäkrades förmåga att utföra arbete hos sin arbetsgivare bör en prövning göras i förhållande till hela arbetsmarknaden. Skulle ett annat arbete vara lämpligare för den försäkrade med hänsyn till dennes funktionshinder bör den försäkrade få stöd via Arbetsförmedlingen för att få ett sådant arbete.

Även vid vissa progressiva sjukdomar där arbetsförmågan successivt avtar, t.ex. vid vissa fall av multipel skleros, kan den försäkrade under en begränsad tid ha större arbetsförmåga i ett annat arbete än det den försäkrade har. Inte heller i den situationen bör arbetsförmågan bedömas i förhållande till ett nytt arbete.

När det gäller vad som ska anses som oskäligt vill utskottet först framhålla att den restriktivitet som ligger i det nuvarande begreppet särskilda skäl inte är avsedd att förändras. I stället handlar det om att öppna upp för andra situationer där det ska vara möjligt att skjuta upp prövningen av arbetsförmågan mot den reguljära arbetsmarknaden såväl efter dag 180 i sjukperioden som efter dag 365. De exempel som anges ovan är inte uttömmande men avser situationer där det på grund av sjukdomen är oskäligt att pröva arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden.

Fortsatt sjukpenning i vissa fall

Sjukpenning kan med gällande regler betalas ut maximalt för 364 dagar inom en ramtid av 450 dagar. Om det finns synnerliga skäl kan dock den försäkrade – efter ansökan – beviljas sjukpenning för fler dagar. Någon gräns för hur länge en försäkrad kan få sjukpenning på grund av synnerliga skäl finns inte. I förarbetena beskrevs vad som bör betraktas som synnerliga skäl. Det angavs att synnerliga skäl endast bör omfatta personer som är arbetsoförmögna på grund av mycket allvarliga sjukdomar. Som exempel på sådana sjukdomar nämndes vissa tumörsjukdomar, neurologiska sjukdomar såsom ALS eller om den försäkrade väntar på transplantation av ett vitalt organ.

Bestämmelsen om synnerliga skäl har enligt utskottets mening visat sig ha fått en alltför restriktiv utformning. Exempelvis kan fortsatt sjukpenning inte alltid beviljas trots att den försäkrade är arbetsoförmögen på grund av en tumörsjukdom. Reglerna behöver därför förtydligas.

Det föreslås således att för en försäkrad som är arbetsoförmögen till följd av en allvarlig sjukdom får sjukpenning lämnas trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Utskottet föreslår därför att begreppet synnerliga skäl i 3 kap. 4 och 10 a §§ AFL byts mot begreppet allvarlig sjukdom. Förutom sådana mycket allvarliga sjukdomar som enligt nuvarande regler ger rätt till den

högre ersättningsnivån ska även andra tumörsjukdomar som i det enskilda fallet inte kan betraktas som mycket allvarliga men som sätter ned den försäkrades arbetsförmåga omfattas. Detsamma ska gälla andra allvarliga sjukdomar av likartad karaktär.

En försäkrad som önskar göra anspråk på fortsatt sjukpenning måste, liksom tidigare, ansöka om detta hos Försäkringskassan.

Ikraftträdande m.m.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 15 januari 2010 men tillämpas för tid fr.o.m. den 1 januari 2010.

Några övergångsregler föreslås inte, vilket innebär att den som tidigare inte bedömts ha rätt till sjukpenning på grund av att arbetsförmåga på den reguljära arbetsmarknaden anses föreligga bör på nytt kunna ansöka om sjukpenning enligt de nya reglerna.

Utskottet förutsätter att regeringen noga följer och låter utvärdera tillämpningen av de föreslagna reglerna och vid behov återkommer till riksdagen.

Utskottet gör bedömningen att de föreslagna reglerna berör förhållandevis få personer och att det i en del fall handlar om att få 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten i stället för 75 % och att det i andra fall rör sig om en partiell förmån eller en utökning av en förmån som redan betalas ut. Till den del utskottets förslag innebär förtydliganden av lagstiftningen har kostnaderna redan beaktats i samband med införandet av rehabiliteringskedjan. Därmed anser utskottet att de kostnader som uppkommer till följd av de nu framlagda förslagen ryms inom de nuvarande ekonomiska ramarna.

Reservation

Utskottets förslag till riksdagsbeslut och ställningstaganden har föranlett följande reservation.

Ändringar i sjukförsäkringen (s, v, mp)

av Veronica Palm (s), Ronny Olander (s), Siw Wittgren-Ahl (s), Kurt Kvarnström (s), Göte Wahlström (s), Matilda Ernkrans (s), Gunvor G Ericson (mp) och LiseLotte Olsson (v).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut borde ha följande lydelse:

Riksdagen avslår utskottets förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring och tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i reservationen.

Ställningstagande

Den senaste tiden har rapporteringen om det kaos som regeringen har skapat i sjukförsäkringen varit intensiv. Nästa år kommer tiotusentals personer att utförsäkras ur sjukförsäkringen. Alltför sent har regeringen förstått att åtgärder behöver vidtas. Reglerna börjar tillämpas vid årsskiftet och förslagen med anknytning till utförsäkringarna har kommit till riksdagen så sent att beslut kommer att fattas bara några veckor innan ikraftträdandet.

En fjärdedel av dem som utförsäkras nästa år är sjukskrivna på deltid. För att få aktivitetsstöd krävs att den deltidssjukskrivne skriver in sig som arbetssökande hos Arbetsförmedlingen trots att han eller hon har ett jobb. Personen måste dessutom begära tjänstledigt på deltid från arbetsgivaren. Vi menar att det ska gå att ta vara på den arbetsförmåga en individ har och att även ett deltidsjobb är värdefullt. Personer som har långvariga sjukdomar ska ha möjlighet att vara sjukskrivna på deltid även om sjukskrivningen varat längre än den maxgräns som regeringen har infört.

Människor som drabbas av utförsäkringarna lever i en oviss situation och far mycket illa. Bara den senaste tiden har vi sett exempel på människor som riskerar att tvingas säga upp sig från sina jobb för att i stället bli arbetslösa. Den dogmatiska tidsgränsen för prövning mot hela arbetsmarknaden vid 180 dagar innebär i praktiken att människor som har en anställning, men ännu inte kan gå upp till full tid, tvingas säga upp sig för att gå till heltidsarbetslöshet i stället för att få möjlighet att komma tillbaka till sitt arbete i en takt som främjar tillfrisknande.

Konsekvenserna av de förändringar i sjukförsäkringen som trädde i kraft den 1 juli 2008 analyserades inte tillräckligt. Den senaste tiden har verkligheten kommit i kapp regeringen.

Försäkringskassan har i sitt tidigare remissvar över förändringarna i sjukförsäkringen påtalat att tiden är alltför knapp för att de på ett tillräckligt tydligt sätt ska kunna informera de försäkrade om vad som gäller från årsskiftet. Dessutom anser Försäkringskassan att det inte kommer att vara möjligt att få en smidig övergång mellan ersättning från sjukförsäkringen till Arbetsförmedlingens aktivitetsstöd. Detta kommer oundvikligen att medföra uppehåll i utbetalningarna till den försäkrade.

Situationen för de människor som drabbas är mycket besvärlig. Det är hög tid att börja om och forma ett nytt trygghetssystem som är hållbart över tid och som ger människor hjälp och stöd att snabbt komma tillbaka till arbete och ekonomiskt trygghet under den tid som rehabiliteringsarbetet tar.

Med anledning av förslaget till utskottsinitiativ i den nu aktuella frågan begärde Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet de gröna att en snabbremiss skulle genomföras då vi vet att flera remissinstanser tidigare varit kritiska till innehåll och handläggning av regeringens förändringar i sjukförsäkringen. Genom att använda minoritetsskyddet såg vi till att åtminstone Försäkringskassan, Socialstyrelsen och Diskrimineringsombudsmannen gavs möjlighet att yttra sig över förslaget.

Försäkringskassan pekade bl.a. på att de regler som majoriteten i utskottet föreslår är för otydligt beskrivna för att Försäkringskassan ska kunna säkerställa en lika tillämpning, särskilt med det snabba ikraftträdande som föreslås.

När det gäller det nya begreppet ”oskäligt” som införs i bedömningen mot den reguljära arbetsmarknaden framhöll Försäkringskassan att beskrivningen måste bli mycket tydligare för att det inte ska bli upp till varje handläggare att avgöra vad som är oskäligt. Det framgår inte heller tydligt om oskäligheten ska vara kopplad till sjukdomen eller om man även i andra situationer kan anse att en bedömning mot hela arbetsmarknaden skulle vara oskälig.

Försäkringskassan tog vidare upp problemet med att ett av kraven för att bedömningen mot den reguljära arbetsmarknaden ska anses oskälig, är att den försäkrades hälsotillstånd förväntas försämrans. Det skulle, enligt Försäkringskassan, innebära att det i läkarintyget måste anges att prognosen för personen kommer att försämrans, något som läkare i praktiken har svårt att avgöra.

När det gäller förslaget om att gruppen som kan få fortsatt sjukpenning på 80 % av den sjukpenninggrundande inkomsten ska utvidgas menar Försäkringskassan att även detta är otydligt. Bland annat i den delen av utskottsmajoritetens förslag används begreppet ”allvarlig sjukdom”. Försäkringskassan menar att även detta begrepp måste beskrivas tydligare.

I förslaget till ändring av reglerna finns också en möjlighet för dem som tidigare blivit av med sin sjukpenning, för att de bedömdes ha arbetsförmåga på hela arbetsmarknaden men som med de nya reglerna skulle fått ha kvar sin sjukpenning, att nu kunna få ersättning enligt de nya reg-

lerna. Försäkringskassan pekade på problemet med att de personer som inte orkat ställa sig till arbetsmarknadens förfogande förmodligen inte längre har någon sjukpenninggrundande inkomst för den delen de inte arbetar och därför inte kommer att kunna få någon ersättning.

Vi kan konstatera att också de regler som majoriteten nu föreslår innehåller så många oklarheter att nya situationer med snabba, ogenomtänkta förändringar riskerar att tvingas fram. Den enda rimliga slutsatsen är att backa, tänka nytt, göra om och göra rätt.

Av nu redovisade skäl säger vi nej till utskottets förslag. I stället bör regeringen så snart som möjligt återkomma till riksdagen med förslag till regeländringar som säkerställer rätten till individuell prövning i sjukförsäkringen, vilket innebär att de dogmatiska tidsgränserna och utförsäkringen upphör. Regeringen bör vidare i en tilläggsbudget återkomma med förslag till anslag för att täcka de finansieringsbehov som uppstår till följd av dessa regeländringar.

BILAGA

Utskottets lagförslag

Förslag till lag om ändring i lagen (1962:381) om allmän försäkring

Härigenom föreskrivs att 3 kap. 4, 7 och 10 a §§ lagen (1962:381) om allmän försäkring ska ha följande lydelse.

Lydelse enligt riksdagens beslut *Föreslagen lydelse*
(*rskr. 2009/10:124*)

3 kap.**4 §**

För dagar i en sjukperiod gäller, om inte annat följer av 10–10 b §§,

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen,
2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör för dag 80 procent av den fastställda sjukpenninggrundande inkomsten, delad med 365,
3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten delad med 365, och
4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.

Sjukpenningen avrundas till närmaste hela kronor. Till den del den försäkrade är arbetslös lämnas dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i sjunde stycket. Om *det finns synnerliga skäl* får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Detta gäller även tretton dagar under sådan sjuklöneperiod som avses i sjunde stycket. Om *den försäkrade har en allvarlig sjukdom* får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar.

Sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får även lämnas

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus,
2. när den försäkrade på grund av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller
3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

Sjukpenning enligt femte stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan av den försäkrade.

Som sjukperiod anses tid, under vilken en försäkrad i oavbruten följd lider av sjukdom som avses i 7 § eller har rätt till sjukpenning enligt 7 b § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §. Uppkommer för den försäkrade rätt till sjukpenning enligt kapitlet i omedelbar anslutning till en sjuklöneperiod enligt lagen (1991:1047) om sjuklön, ska sjukperioden enligt denna lag anses omfatta också sjuklöneperioden.

Om en sjukperiod börjar inom fem dagar från det en tidigare sjukperiod avslutats ska bestämmelserna i första stycket samt 10 a § tillämpas som om den senare sjukperioden utgör en fortsättning på den tidigare sjukperioden.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 10 a § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3. Till den del den försäkrade är arbetslös utges dock hel sjukpenning enligt 7 § med högst 486 kronor.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att sjukpenning inte lämnas till en försäkrad under de tre kalendermånader som infaller efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats. Sjukpenning kan dock alltid lämnas med stöd av bestämmelserna i tredje stycket fjärde meningen, fjärde stycket tredje meningen eller femte stycket.

7 §

Sjukpenning utges vid sjukdom som sätter ned den försäkrades arbetsförmåga med minst en fjärdedel. Vid bedömningen av om sjukdom föreligger ska bortses från arbetsmarknadsmässiga, ekonomiska, sociala och liknande förhållanden. Med sjukdom jämställs ett tillstånd av nedsatt arbetsförmåga, som orsakats av sjukdom för vilken sjukpenning utgetts och som fortfarande kvarstår efter det att sjukdomen upphört.

Saknar den försäkrade arbetsförmåga utges hel sjukpenning. Om arbetsförmågan inte saknas helt men är nedsatt med minst tre fjärdedelar utges tre fjärdedels sjukpenning. Är arbetsförmågan nedsatt i mindre grad men med minst hälften utges halv sjukpenning. I annat fall utges en fjärdedels sjukpenning.

Vid bedömningen av om arbetsförmågan är nedsatt ska det beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att utföra sitt vanliga eller annat lämpligt arbete som arbetsgivaren tillfälligt erbjuder den anställde. Om den försäkrade på grund av sjukdomen behöver avstå från förvärsarbete under minst en fjärdedel av sin normala arbetstid en viss dag, ska hans eller hennes arbetsförmåga anses nedsatt i minst motsvarande mån den dagen.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 90 dagar ska det även beaktas om den försäkrade kan försörja sig efter en omplacering till annat arbete hos arbetsgivaren.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar ska det dessutom, *om det inte finns särskilda skäl mot det*, beaktas om den försäkrade har sådan förmåga så att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt, eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 180 dagar ska det dessutom beaktas om den försäkrade har sådan förmåga så att han eller hon kan försörja sig själv genom förvärsarbete på den reguljära arbetsmarknaden i övrigt, eller genom annat lämpligt arbete som är tillgängligt för den försäkrade. *En sådan förmåga ska dock inte beaktas om det finns särskilda skäl mot det. En sådan förmåga ska inte heller beaktas om det i annat fall kan anses oskäligt.*

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 365 dagar ska det alltid beaktas om den försäkrade har sådan förmåga som anges i femte stycket.

Från och med den tidpunkt då den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga under 365 dagar ska det alltid beaktas om den försäkrade har sådan förmåga som anges i femte stycket *första meningen. En sådan förmåga ska dock inte beaktas i fall som avses i femte stycket tredje meningen.*

I de fall den försäkrade är i behov av någon åtgärd som avses i 7 b § eller 22 kap., ska bedömningen enligt tredje–sjätte styckena göras med beaktande av den försäkrades arbetsförmåga efter en sådan åtgärd.

När det beräknas hur lång tid den försäkrade har haft nedsatt arbetsförmåga enligt tredje–sjätte styckena ska dagar i sjukperioder läggas samman, om den försäkrade

1. har förvärsarbetat under en period om mindre än 90 dagar mellan sjukperioderna, eller

2. inte har förvärsarbetat alls mellan sjukperioderna.

Bedömningen av arbetsförmågans nedsättning enligt fjärde–sjätte styckena ska göras i förhållande till högst ett heltidsarbete.

Vid prövning av den försäkrades rätt till sjukpenning för tid under vilken han eller hon annars skulle ha uppburit föräldrapenning, ska arbetsförmågan anses nedsatt endast i den utsträckning som den försäkrades förmåga att vårda barnet är nedsatt på grund av sjukdomen.

Om den försäkrade uppbär sjukersättning eller aktivitetsersättning enligt denna lag eller särskild efterlevandepension enligt lagen (2000:462) om införande av lagen (2000:461) om efterlevandepension och efterlevandestöd till barn eller livränta enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring, ska vid prövning av den försäkrades rätt till sjukpenning bedömningen av hans eller hennes arbetsförmåga ske med bortseende från den nedsättning av förmågan eller möjligheten att bereda sig inkomst genom arbete som ligger till grund för den sjukersättning, aktivitetsersättning, pension eller livränta som utges.

För en försäkrad som förvärvsarbetar med stöd av 16 a kap. 2 § ska nedsättningen av arbetsförmågan, om det inte går att avgöra under vilken tid och till vilket förvärvsarbete nedsättningen är hänförlig, i första hand anses hänförlig till sådant förvärvsarbete som avses i 16 a kap. 2 §.

För en försäkrad som förvärvsarbetar med stöd av bestämmelserna i 16 a kap. 2 § ska bedömningen enligt elfte stycket alltid göras som om sjukersättning och livränta utges med oavkortade belopp.

För en försäkrad som på grund av sjukdom är frånvarande från ett arbetsmarknadspolitiskt program ska vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan beaktas om den försäkrade på grund av sjukdomen är ur stånd att delta i programmet.

För en försäkrad som på grund av sjukdom har lämnat ett arbetsmarknadspolitiskt program, och som har formell möjlighet att återinträda i ett sådant program, ska vid bedömningen av nedsättningen av arbetsförmågan även beaktas den försäkrades förmåga att delta i ett sådant program.

10 a §

Om den försäkrades sjukpenning i fall som avses i 10 § svarar mot sjukpenninggrundande inkomst av enbart anställning, gäller för dagar i sjukperioden som den försäkrade skulle ha utfört förvärvsarbete om han inte hade varit sjuk

1. att sjukpenning inte lämnas för den första dagen,
2. att hel sjukpenning för de därpå följande 364 dagarna utgör 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt sjätte och sjunde styckena,
3. att hel sjukpenning för de därpå följande 550 dagarna utgör 75 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten och beräknas enligt sjätte och sjunde styckena, och
4. att sjukpenning för de därpå följande dagarna inte lämnas.

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för

Sjukpenning enligt första stycket 2 får inte lämnas om den försäkrade redan har fått sådan sjukpenning för sammanlagt 364 dagar under en ramtid som omfattar de 450 närmast föregående dagarna. Har den försäkrade under denna ramtid fått sjukpenning enligt första stycket 3 eller 7 b §, ersättning för

merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Om *det finns synnerliga skäl* får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

merutgifter enligt 7 a § eller rehabiliteringspenning enligt 22 kap. 7 §, ska dagar med sådan ersättning likställas med dagar med sjukpenning enligt första stycket 2. Om *den försäkrade har en allvarlig sjukdom* får sjukpenning enligt första stycket 2 lämnas efter ansökan av den försäkrade, trots att sådan sjukpenning redan har lämnats för 364 dagar under ramtiden.

Om sjukpenning enligt första stycket 2 inte kan lämnas, får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas efter skriftlig ansökan av den försäkrade. Detta gäller även för dagar i en ny sjukperiod under förutsättning att sjukpenning för maximalt antal dagar inte redan har lämnats. Om sjukperioden föranleds av en godkänd arbetsskada enligt lagen (1976:380) om arbetsskadeförsäkring får sjukpenning enligt första stycket 3 lämnas för ytterligare dagar.

Sjukpenning för ytterligare dagar enligt första stycket 3 får även lämnas

1. när den försäkrade vårdas intagen på sjukhus eller på grund av sjukdom får omfattande vård utan att vara intagen på sjukhus,

2. när den försäkrade på grund av sjukdom har fått en sådan avgörande förlust av verklighetsuppfattningen och förmågan att orientera sig att den försäkrade inte kan tillgodogöra sig information, eller

3. när en återgång i arbete eller ett deltagande i ett arbetsmarknadspolitiskt program skulle medföra risk för allvarlig försämring av den försäkrades sjukdom.

Sjukpenning enligt fjärde stycket 1 och 3 lämnas efter ansökan av den försäkrade.

Ska sjukpenning utges för endast en dag ska till grund för beräkningen läggas det tal som erhålls när angiven procentandel av den sjukpenninggrundande inkomsten delas med årsarbetstiden. Talet avrundas till närmaste hela krontal. Det multipliceras därefter med antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid. Produkten utgör hel sjukpenning för dagen.

Ska sjukpenning utges för mer än en dag med samma procentandel ska, vid beräkning av sjukpenning för dessa dagar, det tal som erhållits enligt sjätte stycket andra meningen multipliceras med det sammanlagda antalet timmar av ordinarie arbetstid eller däremot svarande normal arbetstid som belöper på dagarna. Det tal som därvid erhålls delas med antalet dagar med sjukpenning. Kvoten utgör beloppet av hel sjukpenning för dag. Ska sjukpenning utges efter olika grader av nedsatt arbetsförmåga sammanläggs dock de timmar som avser samma grad för sig. Sjukpenning beräknas för varje sådan period för sig.

Om antalet timmar eller det sammanlagda antalet timmar enligt sjätte och sjunde styckena inte uppgår till ett helt timtal ska avrundning ske till närmaste hela timtal, varvid halv timme avrundas uppåt. Sjukpenning avrundas till närmaste hela krontal.

Om den försäkrade gått miste om sjukpenning till följd av bestämmelserna i första stycket 1 eller 4 § första stycket 1 för sammanlagt tio dagar under de senaste tolv månaderna, utges sjukpenning för dag som avses i första stycket 1 enligt vad som anges i första stycket 2 eller 3 och beräknas enligt sjätte och sjunde styckena.

Vid tillämpningen av denna paragraf gäller att sjukpenning inte lämnas till en försäkrad under de tre kalendermånader som infaller närmast efter utgången av en period med sjukersättning eller aktivitetsersättning. Detta gäller dock endast till den del nedsättningen av arbetsförmågan svarar mot den nedsättning för vilken sjukersättning eller aktivitetsersättning har lämnats. Sjukpenning kan dock alltid lämnas med stöd av bestämmelserna i andra stycket tredje meningen, tredje stycket tredje meningen eller fjärde stycket.

Regeringen, eller den myndighet som regeringen bestämmer, meddelar föreskrifter om schablonberäkning av ordinarie arbetstid och däremot svarande normal arbetstid.

Denna lag träder i kraft den 15 januari 2010, men tillämpas för tid från och med den 1 januari 2010.